

Advies mw. A. Mennens m.b.t. archeologische onderzoeken

Jullie streven is om het plangebied aan de Wolvegasterweg 10 te Oldeberkoop **vrij van archeologische beperkingen** op te leveren. Ook na dit tweede onderzoek wil of kan De Steekproef de locatie echter nog steeds niet archeologisch vrij geven. Omdat ze ter plekke van de historische boerderij (aan de westkant van het plangebied **en niet op de plek van de beoogde nieuwbouw**) nog meer fragmenten aardewerk en steengoed hebben gevonden, vindt De Steekproef waarschijnlijk nog steeds een proefsleuvenonderzoek nodig. De vondsten van aardewerk en steengoed zouden er op wijzen dat het gebied mogelijk al tijdens de middeleeuwen bewoond was. Bovendien denken ze greppels, paalgaten en waterputten op het terrein aan te treffen. Maar de aanwezigheid van dergelijke sporen zijn tot nu toe niet aangetroffen bij de twee booronderzoeken.

De Steekproef geeft in het rapport aan dat het gebied behoorlijk vergraven is en dat daarbij de podzolbodem alleen nog in de lagere delen van het gebied is aangetroffen. In deze podzolbodem zou men steentijdvindplaatsen hebben kunnen tegenkomen, maar - waren deze al aanwezig geweest zijn - dan zijn ze nu verdwenen bij de ontginning van het gebied. Dus dergelijke vindplaatsen uit de steentijd zijn hier niet meer aanwezig. De in sommige boringen aanwezige plaggendecken (bodemkundig laarpodzolgronden) zijn waarschijnlijk pas aangelegd in de 18de/19de eeuw (volgens deskundigen van de RUG). Dus moet de locatie voor die tijd al zo vergraven zijn tijdens de ontginningen dat de top van het dekzand (met daarin de podzolhorizonten) in de 17de/18de eeuw of eerder al vergraven is. De Steekproef kwam ook keileembrokken tegen. Wellicht heeft dat te maken met de ontginningen na de vervingstijd. In de Toelichting bij de Bodemkaart en in het rapport van Dennis Worst over Opsterland staat dat het cultuurdek (van deze laarpodzolgronden) kan bestaan uit een mengsel van zand en keileembrokken uit wijken, eventueel achtergebleven restveen en van elders aangevoerde compost of bagger. Omdat de top van het dekzand vergraven of afgegraven is, is de kans zeer klein dat hier nog vuursteenvindplaatsen aangetroffen kunnen worden. Want deze vindplaatsen bevonden zich in de top van het dekzand.

Wel zouden hier eventuele sporen uit de middeleeuwen en nieuwe tijd aanwezig kunnen zijn vanwege de in de boringen aangetroffen keramiekfragmenten. Bovendien denkt men in 3 boringen spoorvullingen te hebben aangeboord. Twee van die boringen (16 en 19) liggen rond het pand dat in 1832 op de kadastrale minuut stond. Maar daar zal naar het zich laat aanzien niet gebouwd worden. Bij boring 12 heeft men ook een bijzondere laag aangeboord die een beetje gelaagd lijkt maar waarvan in de boorbeschrijving staat dat het Vergraven?/Spoor? is. In de tekst op pagina 9 staat het volgende te lezen: *Mogelijk betreft het een spoorvulling, mogelijk gaat het gewoon om verploegde / vergraven grond.* Dus De Steekproef weet het in dit geval niet echt.

De keramiekscherven die tijdens het onderzoek in 2015 zijn gevonden, bevonden zich volgens tabel 4 (p. 14) ofwel in bouwvoor/vergraven grond (boring 2) of ergens uit de gehele boorkern (boringen 3, 5 en 7). Maar De Steekproef heeft niet aan kunnen geven op welke diepte de scherven in de boringen 3, 5 en 7 zijn aangetroffen. Aan de hand van deze scherven kan dus ook niet expliciet gesteld worden dat hier sprake is van een vindplaats.

In het booronderzoek van mei 2017 is een groter aantal scherven gevonden, maar deze scherven lagen allemaal in de bouwvoor en dateren uit de middeleeuwen en/of nieuwe tijd. De scherven zijn in de boringen 21 t/m 25 aangetroffen op een locatie waar de historische bebouwing heeft gestaan die nog op de kadastrale minuut uit 1832 staat aangegeven.

Uit de onderzoeken van De Steekproef is niet eenduidig naar voren gekomen dat er op de bouwlocaties in het plangebied sprake is van archeologische vindplaatsen. Steentijdvindplaatsen worden al niet verwacht vanwege de diepe bodemverstoringen in het gebied en het feit dat de top van het dekzand afgegraven is. Bij de sporen die mogelijk zijn aangetroffen weet De Steekproef zelf ook niet of het om vergraven grond of sporen gaat. Nu zou je nog een proefsleuvenonderzoek kunnen gaan uitvoeren, omdat je nog steeds niet weet of je op dit terrein te maken hebt met archeologische vindplaatsen. De aanwijzingen - mogelijk spoor of vergraven in boring 12 en een fragment aardewerk in boring 7 (onduidelijk uit welke laag; waarschijnlijk bouwvoor of plaggenlaag) - zijn echter te vaag om dit proefsleuvenonderzoek hier ook daadwerkelijk uit te moeten voeren. Op de locatie van de oude bebouwing (huis/boerderij) en directe omgeving zijn verkleuringen / spoor? (boring 16),

keileembrokken / spoor (boring 19), keileembrokken, vergravingen of direct onder de bouwvoor de natuurlijke C-horizont aangetroffen. Misschien zijn de funderingen van dit gebouw er uit gehaald en zijn deze uitbraaksleuven weer opgevuld met allerlei materiaal. Maar hier zijn geen puin- of funderingsresten aangetroffen.

Ik adviseer de gemeente Ooststellingwerf om het selectie-advies van De Steekproef (hoofdstuk 4) om nog een proefsleuvenonderzoek uit te laten voeren in het plangebied Wolvegasterweg 10 te Oldeberkoop, niet te onderschrijven. Een archeologische begeleiding van de grondwerkzaamheden op de twee mogelijke bouwlocaties is ook niet nodig.

Je kunt altijd nog een amateurarcheoloog mee laten kijken bij graafwerkzaamheden op deze bouwlocaties, maar dat moet je dan wel afstemmen met degene die daar wil gaan bouwen (en dat past dan niet helemaal bij jullie opzet om het plangebied vrij van archeologische beperkingen op te leveren). Maar het is wel aan te raden als er langs de westzijde nog leidingen moeten worden vervangen of worden aangelegd **door de gemeente** om hier een amateurarcheoloog bij te zetten. Dan kan deze kijken of er tijdens het graven van leidingsleuven ter plaatse van de historische bebouwing nog archeologische vondsten of structuren aan het licht komen. Wat mij betreft en dat is ook de mening van de provincie (zie eerdere correspondentie) kan het plangebied archeologisch vrij gegeven worden. Jullie moeten zelf maar beslissen of er nog een amateurarcheoloog mee mag kijken.

Ik hoop je hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,
Aukje Mennens
archeoloog Steunpunt Monumentenzorg Fryslân